

АНАЛІЗ ПОМИЛОК У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Веселівська С.М.

асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівський Національний Університет імені Івана Франка

Ключові слова: цільова мова, помилка через неухважність, лінгвістична помилка.

Keywords: target language, mistake, error.

Неминучим є те, що під час вивчення іноземних мов студенти роблять помилки. Проте, на що скаржаться викладачі – це те, чому студенти продовжують робити ту саму помилку, навіть якщо їм неодноразово вказували на неї. Однак, не всі помилки однакові. Одні помилки студенти виправляють легко, інші, здається, глибоко укорінились і треба прикласти багато зусиль для їх подолання.

Таким чином, дослідники та викладачі прийшли до висновку, що помилки, які робить людина в процесі побудови нової системи мови, потрібно ретельно вивчити та проаналізувати, оскільки в них може бути закладений ключ до вивчення другої іноземної мови. У цьому відношенні метою даного дослідження є вказати на важливість помилок студентів, оскільки вони забезпечують доказову базу для розуміння того, які методи та стратегії використовують студенти при вивченні нової для них мови.

До кінця 80-х років минулого століття провідною теорією щодо вивчення другої іноземної мови вважалася

біхейвіористська теорія, за якою навчання зводилося до набуття нових мовних звичок. Тому помилки розглядалися як результат збереження існуючих звичок рідної мови у новій мові, внаслідок чого дослідження прикладної лінгвістики зводилися до порівняння рідної та цільової мов для прогнозування та пояснення помилок. Проте помилки, які не пояснювалися таким чином, були недооцінені. У результаті всі помилки, незалежно від їх походження, виправлялися за однією і тією ж методикою – виконанням нескінченних вправ.

Аналіз помилок як галузь прикладної лінгвістики з'явився у 80-х роках, і продемонстрував, що помилки студентів – це не тільки вплив їхньої рідної мови, але й відображення загальних стратегій навчання, на противагу теорії контрастного аналізу, який розглядав мовний переклад як основу для вивчення другої мови. На противагу, аналіз помилок розглядає ефективність студентів у пізнавальному процесі цільової мови. Тому основна увага в аналізі помилок приділяється тому,

що помилки студентів стають основою для процесу вивчення другої мови. Кешаварс [8] пропонує поділити область дослідження аналізу помилок на два етапи: 1) теоретичний; 2) прикладний. Теоретичний аналіз помилок стосується, перш за все, процесу та стратегій вивчення мови та її подібності з рідною мовою. Інакше кажучи, він намагається дослідити те, що відбувається у свідомості тих, хто вивчає мову. По-друге, він намагається розшифрувати стратегії студентів, наприклад, узагальнення та спрощення, і, потретье, зробити висновок про універсальність процесу вивчення мови, чи існує внутрішня програма вивчення другої мови. Прикладний аналіз помилок, з іншого боку, стосується організації відновлювальних курсів і розробки відповідних матеріалів і навчальних стратегій, на основі результатів теоретичного аналізу помилок.

Мовознавці звертають увагу на те, що слід розрізняти помилку через неуважність, втому та інші аспекти (mistake) та лінгвістичну помилку (error) – це використання мовного елемента таким чином, що носій мови розглядає його як виявлення помилки або неповного вивчення [9]. Іншими словами, це відбувається тому, що студент не знає, що є правильним, і, отже, він не може виправити себе самостійно. Щоб розрізнити помилку (mistake) та лінгвістичну помилку (error), Елліс [5] пропонує два шляхи. Перший – перевірити постійність роботи учня. Якщо він іноді використовує правильну форму, а іноді і неправильну, це по-

милка (mistake). Однак, якщо він завжди використовує слово/ фразу неправильно, це є лінгвістичною помилкою (error). Другий спосіб полягає в тому, щоб попросити учня спробувати виправити його неправильне висловлювання. Де він не може цього виконати, ці відхилення слід вважати лінгвістичними помилками (error); де йому вдається – це помилки (mistakes). Саме лінгвістичні помилки (errors) є предметом даного дослідження.

Існує ряд різних класифікацій лінгвістичних помилок. Кордер [4] класифікує їх з точки зору різниці між мовленням учнів і реконструйованою версією. Таким чином, помилки поділяються на чотири категорії: пропущення якогось необхідного елемента; додавання деякого непотрібного або неправильного елемента; вибір невірної частини елемента; і невпорядкованість елементів. Тим не менше, сам Кордер додає, що цієї класифікації недостатньо для опису помилок. Ось чому він включає рівень лінгвістики помилок у підобластях морфології, синтаксису та лексики [3]. Елліс [5] стверджує, що “класифікація помилок таким способом може допомогти нам діагностувати проблеми навчання студентів на будь-якому етапі їх розвитку та дослідити зміни, які виникають у моделях помилок з плином часу”.

Вплив рідної мови студента є не єдиною причиною вчинення помилок. Як стверджує Елліс [5], деякі помилки, здається, є універсальними, що відображає спробу студента спростити вивчення та використання цільової мови.

Використання для утворення минулого часу суфікса “-ed” для всіх дієслів є прикладом спрощення та надмірного узагальнення. Ці помилки є поширеними серед студентів, які вивчають другу мову, незалежно від їх рідної мови. Спільні помилки, притаманні представникам, у яких одна рідна мова, виникають внаслідок помилкового або часткового вивчення цільової мови. Вони можуть бути спричинені впливом рідної мови на цільову. Наприклад, студенти намагаються використовувати два маркери граматичної категорії часу одночасно в одному реченні, оскільки вони ще не володіють мовою. Коли вони говорять:

“She is arrives here”

Це відбувається тому, що третя особа однини вимагає “is” в Present Continuous, і “-s” в кінці Present Simple Tense. Тобто, внутрішньолінгвістичні помилки виникають внаслідок спроби учня сформулювати поняття та гіпотези про цільову мову з їх обмеженим досвідом у цій мові.

Дослідження щодо помилок проводяться з метою: 1) виявлення стратегій, які вчителі використовують у навчанні мови, 2) для визначення причин помилок учнів та 3) одержання інформації про найпоширеніші труднощі у вивченні мови як допомоги у навчанні або розвитку навчальних матеріалів (Ферріс [6]). Таким чином, можна зробити висновок, що вивчення мов не може не використовувати висновків аналізу помилок. Помилки студентів завжди були цікавими та важливими для викладачів та розробників на-

вчальних програм. Їх використання може призвести до розробки відповідних матеріалів та ефективних навчальних технологій та побудови тестів, придатних для різних рівнів та потреб студентів.

Викладачі можуть скористатися результатами аналізу помилок для різних потреб. Помилки розповідають вчителю, якого прогресу досяг студент і що йому залишається вивчити [4]. Слідом за успішністю студента викладач може продовжувати навчання відповідно до того, що повинен знати учень, і яку частину стратегії викладання потрібно змінити. Помилки є засобом зворотного зв'язку для вчителя, який відображає, наскільки ефективним є його стиль викладання, і які зміни він повинен зробити, щоб отримати вищу продуктивність від своїх студентів. Крім того, помилки вказують на пункти, які потребують подальшої уваги, а також на метод, який слід використовувати.

Література:

1. Brown, D. B.). Principles of language learning and teaching. Third edition. – New Jersey: Prentice Hall, 1994. – 248p.
2. Brown, C. The interrelation between speech perception and phonological acquisition from infant to adult. – Great Britain: Blackwell Publishers Limited, 2000. – 134p.
3. Corder, S. P. Significance of Learner's Errors. – Oxford University Press, 1967. – 67 p.
4. Corder, S. Error Analysis, Interlanguage and Second Language Acquisition. Language Teaching & Linguistics: Abstracts, 8(4). (1975): 201-218. doi:10.1017/S0261444800002822
5. Ellis, R. Second language acquisition research and language teaching. – London:

- Academic Press, 1996. – pp.79- 114.
6. Ferris, D. Treatment of error in second language student writing. – Ann Arbor: University of Michigan Press, 2002. – 95p.
 7. James, C. Errors in language learning and use: Exploring error analysis. – London, 1988. – 138p.
 8. Keshavarz, M. H. Contrastive Analysis and Error Analysis. – Tehran, Rahnama Press, 1997. – 83p.
 9. Longman dictionary of language teaching and applied linguistics / Jack C. Richards, John Platt, Heidi Platt. (2002) (режим доступа – https://www.researchgate.net/publication/44490942_Longman_dictionary_of_language_teaching_and_applied_linguistics_Jack_C_Richards_John_Platt_Heidi_Platt) (Дата обращения 20.03.2018)